«از این انگورها بفرمایید» منتشر شد

انتشارات به‌نشر کتاب «از این انگورها بفرمایید» نوشته هاجر زمانی را از مجموعه «هشتمین ستاره» درباره زندگی با برکت امام رضا(ع) منتشر کرد. در این داستان، راوی قصه کبوتر زیبایی است که در حیاط قصر مامون لانه دارد. کبوتر درباره حسادت، سنگدلی و نقشه شوم مامون عباسی برای به شهادت رساندن امام رضا(ع) توسط انگورهایی که با زهر کشنده سمی شده بود برای بچه‌های گروه سنی ب وج می‌گوید.

این کتاب با تصویرگری سحر پریرخ در ۲۴ صفحه، قطع رحلی کوتاه با قیمت ۴۰ هزار تومان منتشر شده و در فروشگاه‌های کتاب و محصولات فرهنگی انتشارات به‌نشر در مشهد و سراسر کشور در دسترس کودکان و نوجوانان قرار دارد. علاقه‌مندان می‌توانند برای دریافت این کتاب و مشاهده سایر آثار به سایت اینترنتی فروش کتاب به‌نشر به نشانی www.behnashr.com مراجعه کنند. هاجر زمانی متولد ۱۳۶۵ و ساکن شهر قم است.

او از سال ۱۳۸۶ در مطبوعات کودک و نوجوان کشور نشریاتی مثل سنجاقک، باران، دوست خردسال، دوست نوجوان و جوانه غذا به عنوان دبیر تحریریه و دبیر بخش داستان فعالیت دارد. پیش از این نیز تألیفاتی در زمینه آثار مذهبی کودکان و نوجوانان از جمله کتاب‌های «مهرا» زندگی‌نامه داستانی فاطمه بنت اسد، قصه‌های گل‌گلی، بگو باران ببارد، داروهای خوشمزه از او منتشر شده است.

جام جم
ادبیات
LITERATURE
۱۱
چهارشنبه ۲۵ مرداد ۱۴۰۲ شماره ۶۵۶۱

نگاهی آماری به صنعت نشر در ۴ ماهه نخست امسال و سال گذشته

مشکل فقط قیمت کتاب نیست!

آرش شفاعی
گروه فرهنگ و هنر

وضعیت کتاب در ماه‌های اخیر چگونه است؟ اگر به اظهارنظرهای کارشناسان صنعت نشر، نویسندگان و مترجمان که اینجا و آنجا دراین باره اظهار نظر کرده‌اند، نگاه کنیم، بسیاری معتقدند وضعیت نامناسبی که بازار کتاب در سال‌های اخیر به آن دچار شده‌است، کماکان ادامه دارد. همچنان که افت شمارگان به دلیل کاهش علاقه به مطالعه یا مشکلات دیگر، باعث شده‌است بازار کتاب کوچک‌تر شود، مشکلات اقتصادی دامنه‌دار به خصوص افزایش لجام‌گسیخته کاغذ و دیگر مواد مورد نیاز این صنعت با وجود برخی تلاش‌های دولت برای جایگزین کردن کاغذ داخلی به جای واردات، صنعت نشر را دچار دردسرهای بسیاری کرده‌است. اما این دیدگاه‌ها چقدر با واقعیت منطبق است؟ آیا بحران آن‌چنان که گاهی در برخی اظهارنظرها عنوان می‌شود، چنان عمیق و شدید است که باید شاهد مرگ این صنعت نه چندان قدرتمند بود؟ بهترین مسیر برای پیداکردن پاسخ این پرسش‌ها، آمار و ارقام است. ما برای این‌که پاسخی روشن و درست به این پرسش‌ها بدهیم، سراغ آمار رسمی اعلام شده از سوی خانه کتاب و ادبیات ایران رفتیم و سعی کردیم با مطابقت دادن آمار کتاب در دو بازه زمانی مانند هم، به این پرسش‌ها جواب روشنی بدهیم.

آماری که به آنها استناد کرده‌ایم، در دو بازه زمانی استخراج شده‌اند و از مقایسه این دو بازه زمانی به استنتاج رسیده‌ایم. بازه زمانی انتخابی ما چهارماهه نخست دو سال ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ بوده‌است. برای یادآوری باید بگوییم این دو بازه زمانی دارای ویژگی‌های مشترک و شبیه هم است. بهار در تقویم صنعت نشر ایران، طلایی‌ترین و مهم‌ترین ماه سال است؛ چرا که در این فصل، بزرگ‌ترین و تعیین‌کننده‌ترین رویداد سالانه صنعت نشر برگزار می‌شود: نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران. نمایشگاه کتاب در هر دو سال مورد بحث در این فصل برگزار شد. در هر دو نمایشگاه علاوه بر برگزاری نمایشگاه حضوری، شاهد برگزاری نمایشگاه غیرحضوری و مجازی هم بودیم که امسال این نمایشگاه مجازی، علاوه بر ناشران، برخی کتابفروشان را هم شامل شد. استقبال از نمایشگاه در هر دو سال مورد توجه قرار گرفت و مسئولان وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در گزارش‌های خود از آن ابرازخشنودی کردند.

آماری که مسئولان نمایشگاه از فروش امسال دادند چیزی حدود ۳۴۰ میلیارد تومان است. البته باید دانست آماری که از فروش نمایشگاه داده می‌شود، به کتاب‌هایی اختصاص دارد که به فروش رسیده‌اند و این شامل کتاب‌های منتشر شده در سال‌های اخیر هم می‌شود ولی آماری که ما از آن صحبت می‌کنیم، به بررسی کتاب‌های منتشر شده در سه ماه بهار و تیر این دو سال اختصاص دارد؛ پس عجیب نیست آمار کتاب‌های انتشار یافته و کتاب‌های خریداری شده در نمایشگاه با هم تفاوت بسیاری داشته باشد. نکته مهم اما این است که بهار، زمان مهمی در صنعت نشر محسوب می‌شود و بسیاری از کتاب‌های منتشر شده برای نمایشگاه در ماه نخست این فصل منتشر می‌شوند؛ پس اگر وضعیت این چهارماه را به درستی بررسی کنیم، می‌توانیم تصویر درستی از کلیت وضعیت نشر در طول سال هم داشته باشیم.

شمارگان کل کتاب‌های منتشر شده در چهار ماه اول ۱۴۰۲، بیشتر از ۲۷ میلیون نسخه بوده است

در ۴ ماه اول سال ۱۴۰۱

نگاهی کلی به وضعیت کتاب در سه ماه بهار و ماه نخست تابستان ۱۴۰۱ نشان می‌دهد در این چهار ماه در مجموع بیش از ۳۳ هزار و ۶۰۰ عنوان کتاب با شمارگان بیش از ۳۳ میلیون و ۷۰۰ هزار نسخه انتشار یافته که بیش از ۲۰ هزار و ۸۰۰ عنوان این کتاب‌ها چاپ اول بوده‌است. قیمت کل کتاب‌های منتشر شده در این چهار ماه نیز بیش از ۲۲ میلیارد و ۶۰۰ میلیون ریال بوده‌است. میانگین شمارگان کتاب در چهار ماه اول سال ۱۴۰۱، کمی بیش از ۱۰۰۰ نسخه و میانگین قیمت کتاب در این سال بیش از ۶۷ هزار تومان بوده‌است. بیشترین گروه کتاب‌های منتشر شده به کتاب‌های ادبی اختصاص داشته‌است که ۶۸۰۰ کتاب تألیفی با شمارگان حدود پنج میلیون نسخه را شامل می‌شود که از این میان ۶۶۰۷ عنوان کتاب تألیفی و حدود ۲۲۰۰ عنوان کتاب ترجمه بوده‌است.

در رده بعد، کتاب‌های بخش علوم عملی قرار دارند که شمارگان کلی آنها ۳ میلیون و ۹۶۷ هزار نسخه بوده‌است. در بهار و تیر سال گذشته در این بخش بیش از ۴۵۰۰ عنوان کتاب منتشر شده‌است که ۲۹۰۰ عنوان آن را نویسندگان ایرانی تألیف کرده‌بودند. کتاب‌های حوزه علوم اجتماعی در رده سوم قرار دارند. در این بخش ۴۳۷۵ عنوان چاپ شده که از میان ۳۳۰۰ عنوان کتاب تألیفی و ۹۹۲ عنوان کتاب، ترجمه بوده‌است. شمارگان کلی کتاب در این حوزه حدود سه میلیون و ۳۰۰ هزار نسخه را شامل می‌شود در ماه‌های نخست سال ۱۴۰۱، در کتاب‌های حوزه دین فاصله میان کتاب‌های تألیف و ترجمه زیاد است. درحالی‌که در این حوزه ۲۴۶۷ عنوان کتاب منتشر شده، تألیفی بوده؛ تنها ۵۳۱ عنوان کتاب ترجمه‌ای در این حوزه انتشار یافته‌است. شمارگان کتاب‌های دینی در این مدت بیش از سه میلیون و ۱۴۱ هزار نسخه شامل حدود ۳۰۰۰ عنوان کتاب بوده‌است. در بهار و تیر ماه سال گذشته، در حوزه کودک و نوجوان شاهد انتشار ۵۳۲۴ عنوان کتاب بوده‌ایم که از این میان بیش از ۳۰۶۰ عنوان کتاب، تألیفی و بیش از ۲۲۰۰ عنوان کتاب، شامل ترجمه می‌شود. قیمت کل کتاب‌های منتشر شده در این حوزه سه میلیارد و ۷۶۹ میلیون و ۵۶۲ هزار و ۵۰ ریال و شمارگان کتاب نیز بیش از ۹ میلیون و ۴۰۰ هزار نسخه بوده‌است. به عبارت دیگر میانگین شمارگان کتاب در بخش کودک و نوجوان بیش از ۱۷۰۰ و میانگین قیمت حدود ۴۰ هزار تومان بوده‌است. در این مدت شمارگان کل کتاب‌های کمک درسی حدود سه میلیون و ۵۰۰ هزار نسخه با میانگین شمارگان ۱۱۰۰ نسخه و میانگین قیمت ۱۱۳ هزار تومان بوده‌است.

افزایش قیمت کتاب در ۱۴۰۲

اما اگر به وضعیت کتاب در نخستین فصل سال ۱۴۰۲ و ماه نخست فصل دوم سال نگاهی بیندازیم، مشاهده خواهیم کرد در این چهارماه بیش از ۳۱ هزار و ۵۶۲ عنوان کتاب منتشر شده که بیش از ۲۰ هزار عنوان از این کتاب‌ها، چاپ اول بوده‌است. شمارگان کل کتاب‌های منتشر شده در این چهارماه، کمی بیشتر از ۲۷ میلیون نسخه و قیمت کل کتاب‌های منتشر شده نیز حدود ۲۹ میلیارد و ۵۰۰ میلیون ریال بوده‌است. به عبارت دیگر میانگین شمارگان در این چهار ماه امسال به ۸۵۵ نسخه و میانگین قیمت کتاب به بیش از ۱۰۰ هزار تومان رسیده‌است.

در این چهار ماه همچنان کتاب‌های ادبی بیشترین کتاب‌های منتشر شده را به خود اختصاص داده‌اند. حدود ۴۰۰۰ عنوان کتاب تألیفی و ۱۷۵۰ عنوان کتاب ترجمه و در مجموع حدود ۵۷۰۰ عنوان کتاب در این مدت منتشر شده‌اند. شمارگان کتاب‌های ادبی در این چهار ماه سه میلیون و ۷۵۳ هزار و نسخه بوده‌است که میانگین شمارگان ۶۶۲ نسخه را شامل می‌شود. ۱۹۷۷ عنوان از کتاب‌های ادبی در این چهار ماه، ترجمه بوده‌است. در حوزه علوم اجتماعی شاهد انتشار ۴۰۰۰ عنوان کتاب بوده‌ایم که ۳۱۳۸ عنوان از این کتاب‌ها، تألیفی و ۸۶۲ عنوان ترجمه بوده‌اند. شمارگان کتاب در این حوزه حدود دو میلیون و ۶۰۰ هزار کتاب و میانگین شمارگان ۶۵۱ نسخه بوده‌است.

در این مدت حوزه علوم عملی شاهد افت شدیدی نسبت به سال قبل بوده به گونه‌ای که شمارگان کتاب‌های این حوزه به دو میلیون و ۴۰۰ هزار نسخه رسیده‌است. از این میان شاهد انتشار ۳۶۸۲ عنوان کتاب شامل حدود ۲۴۰۰ کتاب تألیفی و بیش از ۱۲۰۰ عنوان کتاب ترجمه بوده‌ایم. میانگین شمارگان حوزه یاد شده امسال ۶۵۴ نسخه بوده‌است.

شمارگان کتاب‌های حوزه دین دو میلیون و ۴۸۲ هزار و ۳۲۶ نسخه بوده که میانگین شمارگان ۸۱۱ نسخه‌ای را برای این حوزه رقم زده‌است. این کتاب‌ها شامل حدود سه عنوان کتاب بوده که ۲۶۳۱ عنوان آنها تألیف و تنها ۳۶۰ عنوان ترجمه بوده‌است.

در بهار و تیر امسال در مجموع ۴۹۶۷ عنوان کتاب کودک و نوجوان منتشر شده که ۳۱۶۰ عنوان کتاب آن تألیفی و ۱۸۰۷ عنوان کتاب ترجمه بوده‌است. قیمت کل کتاب‌هایی که برای این گروه انتشار یافته پنج میلیارد و ۱۳۶ میلیون و ۵۹۲ هزار ریال بوده که شمارگان حدود هفت میلیون و ۲۰۰ میلیون نسخه‌ای را شامل می‌شده‌است. به عبارت دیگر در چهارماه نخست امسال، میانگین شمارگان کتاب در حوزه کودک و نوجوان ۱۴۶۱ نسخه و میانگین قیمت کتاب حدود ۷۰ هزار تومان بوده‌است. در این مدت شمارگان کل کتاب‌های کمک درسی حدود سه میلیون و ۶۰۰ هزار نسخه با میانگین شمارگان حدود هزار نسخه و میانگین قیمت ۱۶۰ هزار تومان بوده‌است.

کتاب‌های ترجمه امسال نسبت به سال قبل کاهش شدیدی داشته‌است

تصویری روشن در برابر ماست

برای این‌که به درستی متوجه وضعیت فعلی بازار نشر نسبت به بهار سال قبل شویم، به نمودارهایی که در صفحه آورده به ما می‌گویند این است که کتاب در بهار امسال نسبت به بهار سال گذشته به طور محسوس و کم‌سابقه‌ای گران شده‌است. افزایش میانگین قیمت کتاب از ۶۷ هزار تومان به ۱۰۰ هزار تومان در حالی صورت می‌گیرد که در همین فاصله یکساله شاهد افت شدید شمارگان کتاب هم بوده‌ایم. به عبارت دیگر در این یک سال مشکلات در حوزه صنعت نشر از یک طرف باعث شده‌است، کتاب‌های کمتری منتشر شود و کتاب‌هایی هم که منتشر شده، گران‌تر بوده‌است.

در این یک سال، شاهد تغییراتی در کتاب‌های منتشر شده در حوزه‌های مختلف نیز هستیم؛ به گونه‌ای که با وجود حفظ رتبه نخست بیشتری کتاب منتشر شده، برای کتاب‌های حوزه ادبیات؛ شاهد افت محسوسی در عناوین و شمارگان این کتاب‌ها هستیم. موقعیت نخست ادبیات هم در عنوان و هم در شمارگان کتاب نسبت به سال قبل، متزلزل‌تر شده‌است. کافی است توجه کنیم که میانگین شمارگان کتاب در این بخش از بیش از هزار نسخه به حدود ۶۵۰ نسخه رسیده که نشان دهنده کاهش اقبال نسبت به این بخش و افت شمارگان است.

اگر بخواهیم به دیگر بخش‌ها نگاهی بیفکنیم، باید به رقابت کتاب‌های علوم عملی و علوم اجتماعی برای کسب عنوان دوم در بازار کتاب اشاره کنیم. در این یک سال، ناشران کتاب‌های علوم اجتماعی توانسته‌است عقب‌ماندگی خود را به شکل محسوسی جبران کنند. آنها در چهارماه نخست سال گذشته افت اندکی در عنوان و شمارگان را تجربه کردند اما رقیب‌شان وضع خوبی نداشت و هم در عنوان و هم در شمارگان سهم بیشتری از بازار را به دیگر موضوعات واگذار کرد. کتاب‌های با موضوعات دینی با رشد در عناوین و حفظ سهم خود از شمارگان کتاب، کمترین افت و خیز را در بازار داشتند ضمن این‌که در این بخش، شاهد کمترین کتاب‌های ترجمه هستیم؛ به گونه‌ای که نسبت کتاب‌های ترجمه به تألیف در این بخش، امسال نسبت به سال قبل باز هم کاهش شدیدی داشته‌است. در بخش کودک و نوجوان، کاهش شمارگان و افزایش قیمت کتاب خبر بدی است. میانگین شمارگان کتاب در این حوزه افت چشمگیری داشته اما میانگین قیمت کتاب ۳۰ هزار تومان افزایش یافته‌است. خبر خوب اما در این حوزه این است که شاهد رشد محسوس کتاب‌های تألیفی در بهار امسال نسبت به سال گذشته بوده‌ایم. در چهارماه ابتدایی پارسال، ۵۷ درصد کتاب‌های کودک و نوجوان، تألیفی بود اما امسال این رقم به ۶۳ درصد رسیده‌است که رشد محسوس و قابل توجهی در کاهش غیرمنطقی تعداد کتاب‌های ترجمه برای گروه سنی کودک و نوجوان را نشان می‌دهد. در این میان باید نگاهی ویژه به بخش کتاب‌های کمک‌درسی هم داشت که توانسته در باراز آشفته کتاب، موقعیت خود را بهبود بخشد و بحران‌های صنعت نشر بر این بخش، تأثیر محسوسی نداشته‌است به گونه‌ای که این بخش هم در تعداد عناوین کتاب و هم در شمارگان توانسته‌است، سهم بیشتری از بازار کتاب را نسبت به سال گذشته از آن خود کند.

وضعیت نشر کتاب به روایت آمار

۱ — نسبت عناوین کتاب در حوزه‌های مختلف در چهارماهه نخست ۱۴۰۱:
ادبیات ۲۰ درصد
علوم عملی ۱۳/۳ درصد
دین ۹ درصد
علوم اجتماعی ۱۳ درصد
کمک درسی ۸/۴ درصد

۲ — نسبت شمارگان کتاب در حوزه‌های مختلف در چهارماهه نخست ۱۴۰۱
ادبیات ۱۴/۸ درصد
علوم عملی ۱۱/۷ درصد
علوم اجتماعی ۹/۸ درصد
دین ۹ درصد
کمک درسی ۹/۳ درصد

۳ — نسبت عناوین کتاب در حوزه‌های مختلف در چهارماه نخست ۱۴۰۲
ادبیات ۱۸ درصد
علوم عملی ۱۱/۷ درصد
علوم اجتماعی ۱۲/۷ درصد
دین ۹/۵ درصد
کمک درسی ۱۲/۲ درصد

۴ — نسبت شمارگان کتاب در حوزه‌های مختلف در چهارماهه نخست ۱۴۰۲
ادبیات ۱۳/۴ درصد
علوم عملی ۹ درصد
علوم اجتماعی ۹ درصد
دین ۹ درصد
کمک درسی ۱۳/۵ درصد

۵ — وضعیت کتاب در گروه کودک و نوجوان در چهارماه نخست ۱۴۰۱
تألیف ۵۷/۵ درصد
ترجمه ۴۲/۵ درصد
میانگین شمارگان ۱۷۷۳ نسخه
میانگین قیمت ۴۰ هزار تومان

۶ — وضعیت کتاب در گروه کودک و نوجوان در چهارماه نخست ۱۴۰۲
تألیف ۶۳ درصد
ترجمه ۳۷ درصد
میانگین شمارگان ۸۵۵ نسخه
میانگین قیمت ۷۰ هزار تومان

۷ — وضعیت کلی کتاب در چهارماه نخست ۱۴۰۱
تألیف ۷۰ درصد
ترجمه ۳۰ درصد
میانگین شمارگان هزار نسخه
میانگین قیمت ۶۷ هزار تومان

۸ — وضعیت کلی کتاب در چهارماه نخست ۱۴۰۲
تألیف ۷۳ درصد
ترجمه ۲۷ درصد
میانگین ۸۵۵ شمارگان
میانگین قیمت ۱۰۰ هزار تومان

معرفی برگزیدگان جایزه کتاب سال غزل

چهارمین دوره جایزه کتاب سال غزل، با اعلام برگزیدگان و انتشار بیانیه دبیر جشنواره به کار خود پایان داد. به گزارش جام‌جم، براساس اعلام این جایزه، نامزدهای نهایی بخش دوسالانه کتاب غزل عبارت بودند از: مهدی نقبایی با مجموعه شعر رولان من! رولان من!، محبوب طالبی با مجموعه زغال اخته، لیلا معصومی نائینی با مجموعه سارویه، رحمان مولایی با مجموعه عاموزاده اسماعیل، ایمان کرخی با مجموعه شعر فوتوپیا، سعید مبشر با مجموعه کوبه، بهنام مومنی لندان با مجموعه مرثیه‌ای برای مرگ در تبعید، مهران رحمانی با مجموعه شعر مردی که منم، سید محمدرضا طباطبایی با مجموعه مولکول انفرادی، عادل نریمانی با مجموعه نزدیک می‌شوم به کلامی که مسری است، زهرا سادات هاشمی با مجموعه و عصر نیمه اردیبهشت یک زن بود، مینا سراوانی با مجموعه هربار نام دیگری داری و زیبا جهانی با مجموعه یک زن از لب اوزون که کتاب «مرثیه‌ای برای مرگ در تبعید» اثر بهنام مومنی لندان برگزیده این دوره شد. همچنین در بخش ویژه (شاعرانی که تا به حال مجموعه منتشر نکرده‌اند) فاطمه سلیمانی و فرزانه شفیعی برگزیدگان مشترک این جایزه بودند.

مگر زنان ایرانی داستان می‌نویسند؟

احمد شهریار، شاعر و مترجم پاکستانی گفت: زبان فارسی حتی بر شاعران اردو تأثیر زیادی گذاشته و شاعرانی مانند میر تقی میر، میرزا رفیع سودا، حیدرعلی آتش، امام بخش ناسخ، غالب دهلوی و اقبال لاهوری همه در اشعارشان از زبان فارسی تأثیر پذیرفته‌اند. وی با اشاره به این‌که فارسی زبان اردو را که زبان رسمی و ملی پاکستان است تحت تأثیر قرار داده و بیش از ۶۰ درصد این زبان از فارسی گرفته شده، گفت: برخی زبان اردو را دختر زبان فارسی می‌دانند و درواقع اساس و پایه شعر شاعران اردو همان شعر فارسی بوده است.

مترجم کتاب «گل‌های بنفشه» شامل داستان‌های کوتاه منتخب زنان ایرانی با تاکید بر ضرورت افزایش ارتباط فرهنگی میان ایران و پاکستان گفت: وقتی خبر انتشار این کتاب در پاکستان منتشر شد خیلی از دوستان با من تماس گرفتند و تعجب کردند که در ایران خانم‌ها داستان می‌نویسند و شعر می‌گویند. این یک فاجعه است که یک کشور در همسایگی ایران باشد ولی از همسایه‌اش بی‌اطلاع بماند و ندانند که در ایران بعد از انقلاب اسلامی چه می‌گذرد؟/ ایبنا

میز کار یک فیلسوف

امروز سالگرد درگذشت سید احمد مهینی یزدی، مشهور به سید احمد فردید، فیلسوف و اندیشمند معاصر و استاد دانشگاه است که سال ۱۳۷۳ درگذشت. فردید که مشرب فلسفی‌اش به‌شدت تحت تأثیر هایدگر بود از جمله کسانی بود که بر بخش وسیعی از اندیشمندان معاصر ایران تأثیر مستقیم گذاشت. او گرچه در طول زندگی‌اش، اثر مکتوبی منتشر نکرد اما درس‌گفتارهای شفاهی او پس از درگذشت وی به نام «دیدار فرهی و فتوحات آخرالزمان» منتشر شد. این عکس اینبا دفتر کار وی را در «بنیاد حکمی و فلسفی دکتر سید احمد فردید» نشان می‌دهد و کتاب محبوبش یعنی «تاثیر زبان بر فلسفه معاصر» در تصویر مشخص است.

